

3. Офіційний сайт Федерації страхових посередників України. URL: <http://fspu.com.ua>.
4. Письменна Т. В. Перспективи розвитку страхового посередництва на страховому ринку України. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/14280/1>.
5. Приказюк Н., Моташко Т. Роль інтернету в реалізації страхових послуг. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2014. Вип. 3. С. 45–52.
6. Pikus G. V. Innovation in insurance: world experience and development prospects in Ukraine. *Theoretical and applied questions of economy*. 2009. No. 18. P. 135–140.
7. Pikus G. V., Zakonodaje V. M. Innovative development of the insurance activity as a basis to improve its effectiveness. *Bulletin of the Bulletin of the KNU named after Taras Shevchenko. Economy*. 2015. No. 168. С. 72–80.
8. Pricesuk N. I., Matesco T. P. The role of the Internet in the implementation of insurance services. *Bulletin of Kyiv national Taras Shevchenko. Economy*. 2014. No. 156. S. 45–52.

References

1. Berezhina, S. B. & Hensytska, A. Y. (2016). Kanaly zbutu strakhovykh produktiv [Sales channels for insurance products]. *Fynansovye usluhy – Financial services*, 5, 8–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/finu_2016_5_21 [in Ukrainian].
2. Internet okhoptiue svit: vzhe ponad 5 0% naselennia Zemli ye korystuvachamy Vsesvitnoi pavutyny [The Internet covers the world: more than 50 % of the Earth's population is World Wide Web users]. URL: <http://w.w.energolife.info/ua/2016/Science/2594> [in Ukrainian].
3. Ofitsiynyi sait Federatsii strakhovykh poserednykiv Ukrainy [The official website of the Federation of Insurance Intermediaries of Ukraine]. URL: <http://w.w.fspu.com.ua> [in Ukrainian].
4. Pysmenna T. V. (2014). Perspektyvy rozvytku strakhovoho poserednytstva na strakhovomu rynku Ukrainy [Prospects for the development of insurance mediation in the insurance market of Ukraine] / T. V. Pysmenna. – Available at: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/14280/1> [in Ukrainian].
5. Prykaziuk N. & Motashko T. (2014). Rol internetu v realizatsii strakhovykh posluh [The role of the Internet in the implementation of insurance services]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika – Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economy*. 3, 45–52 [in Ukrainian].
6. Pikus G. V. (2009) Innovation in insurance: world experience and development prospects in Ukraine. *Theoretical and applied questions of economy*, 18, 135–140 [in English].
7. Pikus G. V. & Zakonodaje V. M. (2015). Innovative development of the insurance activity as a basis to improve its effectiveness *Bulletin of the Bulletin of the KNU named after Taras Shevchenko. Economy*, 168, 72–80. [in English].
8. Pricesuk, N. I. & Matesco T. P. The role of the Internet in the implementation of insurance services (2014) *Bulletin of Kyiv national Taras Shevchenko. Economy*, 156, 45–52 [in English].

Стаття надійшла до редакції 18.03.2018 р.

УДК 336.1:334.722.8]-049.5

Стащук Олена,
кандидат економічних наук, доцент, Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки, кафедра фінансів та кредиту;
м. Львів; e-mail: my-helena@ukr.net
<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2018-02-137-144>

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

У статті виявлено, що досягнення бажаного рівня фінансової безпеки акціонерних товариств вимагає підвищення рівня їх інвестиційної привабливості на основі нарощення домінант розвитку. Доведено, що практика оцінювання ризиків як інструмента управління фінансовою безпекою акціонерних товариств потребує вдосконалення в частині оцінювання впливу ризикоутворювальних чинників на індикатори стану фінансової безпеки корпоративних структур. Систематизовано основні методичні підходи до оцінювання ризиків підприємства.

Запропоновано авторський підхід до оцінки ризиків застосуванням нормативного й фундаментального методів їх оцінки в симбіозі, а також ідентифіковано стримувальний і стимуляційний ризики фінансової безпеки корпоративних структур. Розроблено алгоритм виведення формули взаємозв'язку факторів та результативного індикатора стану фінансової безпеки акціонерних товариств.

Ключові слова: фінансова безпека, акціонерні товариства, ризик, оцінювання ризиків, індикатори стану фінансової безпеки, стримувальний ризик, стимуляційний ризик.

Стащук Елена,
кандидат экономических наук, доцент, Восточноевропейский национальный
университет имени Лесы Украинки, кафедра финансов и кредита;
г. Луцк; e-mail: my-helena@ukr.net

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ К ОЦЕНКЕ РИСКОВ КАК ИНСТРУМЕНТА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВ

В статье выявлено, что достижение желаемого уровня финансовой безопасности акционерных обществ требует повышения уровня их инвестиционной привлекательности на основе наращивания доминант развития. Доказывается, что существующая практика оценки рисков как инструмента управления финансовой безопасностью акционерных обществ требует усовершенствования в части оценки влияния факторов, которые формируют риски, на индикаторы состояния финансовой безопасности корпоративных структур. Систематизируются основные методические подходы к оценке рисков предприятия. Предлагается авторский подход к оценке рисков путем применения нормативного и фундаментального методов их оценки в симбиозе, а также идентифицируется сдерживающий и стимулирующий риски финансовой безопасности корпоративных структур. Разработан алгоритм вывода формулы взаимосвязи факторов и результирующего индикатора состояния финансовой безопасности акционерных обществ.

Ключевые слова: финансовая безопасность, акционерные общества, риск, оценка рисков, индикаторы состояния финансовой безопасности, сдерживающий риск, стимулирующий риск.

Stashchuk Olena,
PhD in Economics, Associate Professor, Lesya Ukrainka Eastern European
National University, Department of finance and credit;
Lutsk; e-mail: my-helena@ukr.net

IMPROVING THE RISK ASSESSMENT THEORETICAL APPROACHES AS AN INSTRUMENT FOR FINANCIAL SECURITY MANAGEMENT OF JOINT STOCK COMPANIES

The article states that achievement of the desired level of financial safety of joint stock companies requires increase of their investment attractiveness on the basis of growth of the dominant development of corporate structures. The basic approaches of scientists to understanding, classification and evaluation of risks, as well as their role in the financial security of joint stock companies are determined. It is proved that the current practice of risk assessment as an instrument of financial security management of joint stock companies requires improvement in the part of the assessment of the influence of risk factors on indicators of the financial security of corporate structures.

To this end, the author examines the main characteristics of the risks involved in providing financial security to business structures. The main methodological approaches to enterprise risk assessment are systematized. The author's approach to risk assessment is proposed by applying normative and fundamental methods of their estimation in symbiosis. Such a scientific and methodological approach is based on such an assumption that the possibility of obtaining losses by joint stock companies is generated by the threats of their activities, and the probability of obtaining positive benefits - their dominant. The scope of the risks, which determine the increase or decrease of the financial security of joint stock companies, is identified, and the constraints and risk of financial security of corporate structures are identified. The optimal values of the indicators of the financial safety of joint stock companies in Ukraine are proposed to be determined on the basis of expert assessments. A source of risk of financial safety of joint stock companies is identified with the help of an assessment of the impact on the indicators of the financial state of the factors that make up them. The algorithm of the derivation of the relationship between factors and the resultant indicator of the financial security of joint stock companies is developed.

Key words: financial security, joint stock companies, risk, risk assessment, indicators of financial security, restraining risk, incentive risk.

Постановка проблеми. На сучасному етапі господарювання функціонування суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм потребує дослідження найбільш ефективного формування й

використання їх фінансових ресурсів. Примноження доміант розвитку акціонерних товариств із метою підвищення рівня його інвестиційної привабливості в контексті досягнення підприємствами бажаного рівня фінансової безпеки зумовлює потребу у вдосконаленні теоретико-методичних аспектів оцінювання чинників факторів стану фінансової безпеки. При цьому важливе місце в системі ефективності управління фінансовою безпекою корпоративних структур відведено оцінюванню ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні існує доволі багато досліджень щодо механізмів забезпечення оптимального стану фінансової безпеки підприємств, а також чинників і загроз її формування. За такою тематикою проводять свої дослідження такі вітчизняні й зарубіжні науковці, як А. Ахметова, І. О. Бланк, І. Т. Балабанов, А. А. Драга, О. В. Зигрій, О. А. Зоріна, Є. П. Картузов, М. О. Левченко, А. В. Лук'яненко, О. М. Марченко, О. В. Орлик, В. В. Шликов та ін. Проте науковці недостатньо уваги приділяють дослідженню особливостей управління ризиками підприємств акціонерної форми власності в контексті забезпечення їхньої фінансової безпеки.

Динамічність внутрішнього й зовнішнього фінансового середовища, у якому виконують свою фінансово-господарську діяльність акціонерні товариства, спричинили потребу у вдосконаленні наявних або розробці нових методик оцінювання ризиків як інструмента забезпечення фінансової безпеки корпоративних структур. При цьому невирішеним залишається питання обрання методу оцінювання ризиків для досягнення акціонерним товариством бажаного стану фінансової безпеки. Потребує розв'язання також проблематика оцінювання впливу ризикоутворювальних чинників на індикатори стану фінансової безпеки корпоративних структур.

Мета статті. Ураховуючи вищезазначене, ставимо **метою статті** вдосконалення теоретико-методичних рекомендацій щодо оцінювання ризиків фінансової безпеки акціонерних товариств, а також виявлення та алгоритм оцінювання впливу ризикоутворювальних чинників на стан фінансової безпеки корпоративних структур.

Виклад основного матеріалу. Фінансова безпека акціонерного товариства перебуває під впливом безлічі екзогенних й ендогенних ризиків. Проблема оцінювання ризику – одна з найбільш складних у системі забезпечення фінансової безпеки акціонерного товариства. Насамперед, складності в його оцінюванні починаються ще з дослідження джерел їх походження. Так, О. В. Орлик відзначає, що ризики на підприємстві мають такі особливості: виникають на всіх етапах виробничо-господарської діяльності, впливають на рух фінансових потоків і на структуру фінансових активів суб'єкта господарювання; характеризується невизначеністю; має альтернативні варіанти розвитку подій; можуть призвести до негативних фінансових наслідків; дають змогу отримати додаткові позитивні результати [5, с. 219–220].

Є. П. Картузов підкреслює, що категорія фінансового ризику стосовно забезпечення фінансової безпеки включає дві важливі складові частини, а саме: 1) виявлення й оцінювання (має експертний, імовірнісний характер); 2) управління фінансовим ризиком [3, с. 118]. Складність забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання полягає в тому, наскільки керівники підприємства, його підрозділів, відділів, менеджери забезпечать умови нормальної діяльності підприємства за допомогою нейтралізації (зниження, прийняття) небезпек і загроз, різних дестабілізаційних факторів [5, с. 221].

Фінансові ризики одні з найбільш важливих елементів управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання. Прийняття будь-якого фінансового рішення щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства неможливе без ідентифікації ризиків і загроз, а також без проведення адекватного оцінювання міри впливу таких ризиків на стан фінансової безпеки досліджуваних суб'єктів господарювання. Зазначимо також, що науковці, серед яких – О. В. Зигрій [1], О. А. Зоріна [2], Є. П. Картузова [3], М. О. Левченко [4], В. В. Шликов [9], дотримуються таких поглядів, відповідно до яких фінансовий ризик пов'язують лише з імовірністю настання збитків фінансово-господарської діяльності підприємницьких структур. Науковці також стверджують, що саме збиток дає змогу конкретно виразити ризик на підприємстві. Проте, на нашу думку, ризики відображають як імовірність отримання суб'єктом господарювання шкоди, так і вигоди від фінансово-господарської діяльності. Відтак уважаємо, що отриманий збиток акціонерного товариства генерується його загрозами, а отримані позитивні вигоди – його доміантами.

У вітчизняній фінансовій науці задля оцінки ризиків використовують низку методів, кожен із яких має свої переваги й недоліки, залежно від кінцевої мети проведення такої оцінки. Їх усіх можна згрупувати в три групи: 1) ті, за якими оцінюється вплив певних чинників (окремих доходів, витрат) на кінцевий результат – прибуток, чистий дохід, ринкову вартість суб'єкта господарювання тощо – і

визначається його рівень у конкретний період; 2) ті, за якими здійснюється прогнозування на коротку й середню перспективу, та чинників і фінансових результатів на основі даних за певний попередній проміжок часу; 3) ті, за якими проводиться комплексна оцінка ризиків із виокремленням формалізованих і неформалізованих їх видів. Крім того, в економічній літературі наявний широкий перелік своєрідних класифікацій методів оцінки ризиків [3].

Для обґрунтування власного підходу до оцінки ризиків уважаємо за необхідне застосувати нормативний і фундаментальний методи їх оцінки в симбіозі за допомогою визначення сфери дії ризиків, котрі зумовили підвищення або зниження рівня фінансової безпеки, що проявляється у відповідній зміні її індикаторів, а також інтегрального фінансового ризику, котрий дасть змогу визначити ступінь зниження загального стану фінансової безпеки в результаті дії ризикоутворювальних факторів. При цьому враховуємо лише ті індикатори, котрі найбільшою мірою відображають особливості функціонування акціонерних товариств машинобудування, а їх відхилення в бік зменшення від оптимального значення вважатимемо стримувальними фінансовими ризиками (сума котрих формує агреговану величину ризику), що зумовлюють загрозу зниження фінансової безпеки, а ті, що, навпаки, забезпечили більше за оптимальне значення показника, уважатимемо ризиками, котрі чинять стимулюючий ефект на фінансово-господарську діяльність згаданих суб'єктів господарювання. Перші вказують на загрози фінансової безпеки, а другі – на доміанти.

Отже, аналіз впливу ризиків на фінансову безпеку доцільно проводити на основі статичного аналізу міри впливу ризикоутворювальних чинників на індикатори фінансового стану досліджуваних суб'єктів господарювання. Методика визначення цього впливу в конкретному періоді часу полягає в розрахунку відношення суми ваг показників, за якими отримано від'ємні значення абсолютних відхилень показників від оптимальних до загальної суми їхньої вагомості. Уважаємо за доцільне визначити та відобразити вплив агрегованого стримувального фінансового ризику на загальний рівень фінансової безпеки, величина котрого визначається таким основним чином, однак з урахуванням сукупного значення від'ємних відхилень індикаторів від оптимальних протягом певного періоду часу та загальної суми цих вагомостей за той самий період.

Для відображення впливу фінансових ризиків на стан фінансово-господарської діяльності акціонерних товариств припустимо, що вони функціонують в умовах стабільності та/або за ефективного формування й використання капіталу при 100 %-му забезпеченні фінансової безпеки. При цьому такий рівень фінансової безпеки вважатимемо бажаним або ідеальним.

Що стосується оптимальних значень, то їх пропонуємо встановлювати експертним способом за допомогою базових прийомів методу анкетування. До сукупності опитуваних працівників зараховано тих, котрі працюють у планово-економічному відділі та відділі фінансової звітності (щоправда, вони називаються по-різному на різних акціонерних товариствах). Саме вони мають безпосередній стосунок до аналізу стану фінансової безпеки та управління нею. Для збору необхідних даних до змісту анкети включено питання про оптимальні значення показників фінансового стану публічних акціонерних товариств машинобудівного комплексу України з пропозицією короткого обґрунтування. За обробкою даних анкет узагальнено рекомендації щодо встановлення таких оптимальних значень коефіцієнтів-індикаторів фінансового стану та їх обґрунтування для досліджуваних господарюючих суб'єктів (табл. 1).

Таблиця 1

Зведені результати анкетування щодо встановлення оптимальних значень індикаторів стану фінансової безпеки акціонерних товариств машинобудування

Показник	Оптимальне значення індикатора	Обґрунтування
1	2	3
Коефіцієнт зносу основних засобів	<0,5	Перевищення вказаної межі означає необхідність ужиття заходів зі зниження зносу
Рентабельність активів	>0 – збільшення	Переважно акціонерні товариства галузі зазнають збитків, тому досягнення ними точки беззбитковості вже є стратегічною метою
Рентабельність продажу	>0 – збільшення	
Рентабельність власного капіталу	>0 - збільшення	

Закінчення таблиці 1

1	2	3
Коефіцієнт покриття	> 1	Указує на вчасне погашення короткострокових зобов'язань
Коефіцієнт автономії (платоспроможності)	>0,5	Означає захищеність інтересів власників
Коефіцієнт фінансування	<1	Свідчить про незалежність від кредиторів
Коефіцієнт оборотності активів	>0,5	Забезпечує пришвидшення кругообороту оборотного капіталу
Коефіцієнт оборотності запасів	>1	
Коефіцієнт оборотності основних засобів	>1	
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	>4	Оптимальним є погашення дебіторської й кредиторської заборгованості підприємств щокварталу
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	>4	
Коефіцієнт реінвестицій	>1	Перевищення цього показника встановленої межі означає ефективність фінансово-інвестиційної діяльності
Коефіцієнт рентабельності акціонерного капіталу	>0	Означає відсутність збитків

Примітка. Складено автором.

Величину негативного впливу стримувального ризику визначатимемо за формулою:

$$R_s = \frac{\sum i_{n-\Delta K}}{\sum i_n}, \quad (1)$$

де

R_s – величина стримувального фінансового ризику;

$i_{n-\Delta K}$ – сума вагомостей тих коефіцієнтів, абсолютні відхилення котрих від'ємні в конкретному періоді:

i_n – сума ваг усіх коефіцієнтів в окремому році.

При цьому абсолютні відхилення визначатимемо так:

$$\Delta K_n = K_{f_n} - K_{on}, \quad (2)$$

де

ΔK_n – абсолютна величина відхилень індикаторів стану безпеки від оптимального їх значення в конкретному році;

K_{f_n} – фактичне значення індикатора в цьому ж році;

K_{on} – оптимальне значення індикатора в конкретному періоді.

Натомість величину фінансового ризику, що чинить позитивний вплив на фінансову безпеку, визначатимемо так:

$$R_{st} = \frac{\sum i_{n+\Delta K}}{\sum i_n} \quad \text{або} \quad R_{st} = S_n - R_s = 1 - R_s, \quad (3)$$

де

$i_{n+\Delta K}$ – сума вагомостей додатних абсолютних відхилень показників від оптимального значення в конкретному періоді;

S_n – ідеальний (бажаний) рівень фінансової безпеки в статистиці.

Величину інтегрального фінансового ризику, що призводить до зниження загального рівня фінансової безпеки протягом певного періоду часу визначатимемо наступним чином:

$$R_n = \frac{\sum_{n=1}^p i_{n-\Delta K}}{\sum_{n=1}^p i_n}, \quad (4)$$

де

p – кількість років визначеного періоду часу.

Окрім того, вважаємо за необхідне ідентифікувати джерело ризику за допомогою оцінки впливу на індикатори фінансового стану тих чинників, що їх формують. Тобто виокремимо ризикоутворювальні фактори, до складу котрих зарахуємо ті, вплив яких на відповідний показник буде більшим. При цьому головне завдання – це встановлення міри ризику, що визначається впливом зміни відповідного чинника. Тобто, визначивши ризиковий індикатор (значення котрого відхиляються в бік зменшення від оптимального), потрібно провести факторний аналіз чинників, котрі на нього впливають, аби виокремити того, що зумовив зменшення відповідного коефіцієнта. При цьому інший індикатор потрібно вважати стимулятором фінансового ризику, що зумовив відповідну домінанту фінансової безпеки.

Установлення взаємозв'язків між факторами та відповідними індикаторами для визначення міри впливу перших на результатний показник доцільно здійснювати на основі зіставлення темпів їх приросту. Із метою спрощення згаданого аналізу введемо умовні позначення для його формалізації. Нехай величина певного індикатора стану фінансової безпеки буде Z , величина чисельника – X , знаменника – Y . Тоді темп їх приросту становитиме T_Z, T_X, T_Y відповідно. Тобто відповідний показник у певному році можна записати як $Z_i, X_i, Y_i, T_{x_i}, T_{y_i}$, у кожному наступному році – $Z_{i+1}, X_{i+1}, Y_{i+1}, T_{x_{i+1}}, T_{y_{i+1}}$. Відтак зміна темпу зростання певного індикатора стану фінансової безпеки акціонерних товариств машинобудування України залежатиме від змін темпів зростання тих величин, котрі входять до формули його розрахунку:

$$T_{z_{i_n}} = \frac{T_{x_{i_n}}}{T_{y_{i_n}}}, \quad (5)$$

де

$T_{z_{i_n}}$ – темп зміни i -го індикатора стану фінансової безпеки акціонерного товариства n -ї сукупності;

$T_{x_{i_n}}$ – темп зміни чисельника i -го показника n -ї сукупності;

$T_{y_{i_n}}$ – темп зміни знаменника i -го показника n -ї сукупності.

Цю формулу отримано методом математичних підстановок за таким алгоритмом:

- 1) спочатку формалізовано розрахунок факторів;
- 2) замість факторів, у чисельнику й знаменнику записано формули їх визначення;
- 3) перетворення формул із метою вираження факторів через темп їх приросту;
- 4) за допомогою підстановок у вихідну формулу отримано результат (рис. 1).

При цьому чисельник прямо пропорційно співвідноситься з результатним показником, а знаменник – обернено пропорційно. Однак потрібно враховувати динаміку коефіцієнта та його значення (додатне чи від'ємне).

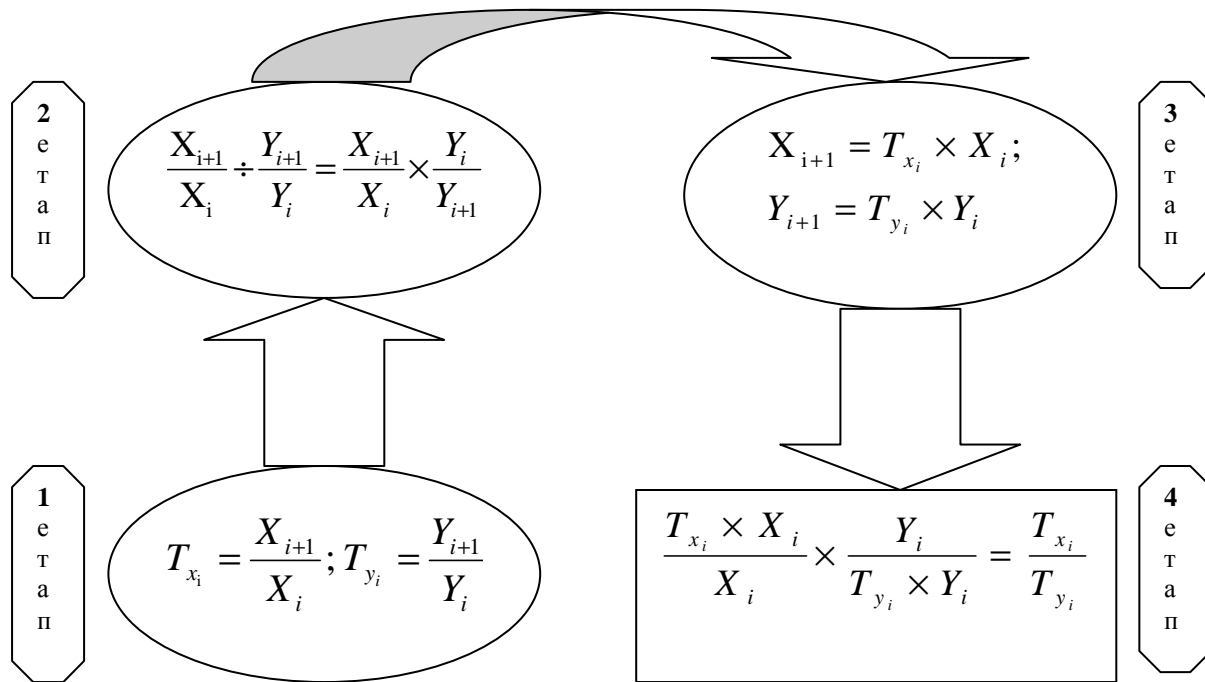

Рис. 1. Алгоритм виведення формули взаємозв'язку факторів та результатного індикатора стану фінансової безпеки акціонерних товариств

Примітка. Розроблено автором.

Висновки. Отже, у роботі представлено авторський підхід до вдосконалення теоретико-методичних аспектів оцінювання ризиків із метою управління рівнем фінансової безпеки акціонерних товариств. Задля цього запропоновано використовувати симбіоз нормативного й фундаментального методів оцінювання ризиків. Використання такої методики дає змогу ідентифікувати стан фінансової безпеки внаслідок впливу ризикоутворювальних факторів. Зазначений науково-методичний підхід також уможливило на практиці виявити стримувальні й стимуляційні фінансові ризики, які спричиняють відхилення від бажаного стану фінансової безпеки.

Джерела та література

1. Зигрій О. В. Вплив ризиків та загроз на стан фінансово-економічної безпеки підприємств. *Вісник ОНУ ім. Мечникова*. 2016. Т. 21. Вип. 1. С. 105–108.
2. Зоріна О. А. Методи аналізу фінансових ризиків. *Міжнародний збірник наукових праць*. № 2 (20). С. 221–229.
3. Картузов Є. П. Вплив ризиків і загроз на стан фінансової безпеки підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9 (135). С. 115–124.
4. Левченко М. О. Оцінка рівня фінансового ризику машинобудівних підприємств. *Механізм регулювання економіки*. 2011. № 3. С. 169–174.
5. Орлик О. В. Фінансові ризики в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. *Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка»*. 2016. № 5–6. С. 218–223.
6. Пономарев В. П. Концепция экономической безопасности предприятия. *Бизнес-информ*. 2008. № 15–16. С. 110–113.
7. Стоянова Е. С. Финансовый менеджмент: теория и практика: учебник/под ред. Е. С. Стояновой. Москва: Изд-во «Перспектива», 2003. 656 с.
8. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія/за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова. Суми: УАБС НБУ, 2009. 295 с.
9. Шлыков В. В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия. Санкт-Петербург, 2007. 138 с.

References

1. Zyhrij O. V. (2016). Vplyv ryzykiv ta zahroz na stan finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpryiemstv [Influence of risks and threats on the state of financial and economic security of enterprises]. *Visnyk ONU im. Mechnikov* – *Visnyk ONU them. Mechnikov*, (1). 105–108 [in Ukrainian].
2. Zorina O. A. Metody analizu finansovykh ryzykiv [Methods of analysis of financial risks]. *Mizhnarodnyy zbirnyk naukovykh prats'* – *International collection of scientific works*, (2). 221–229 [in Ukrainian].

3. Kartuzov YE. P. (2012). Vplyv ryzykiv i zahroz na stan finansovoyi bezpeky pidpryyemstv [Influence of risks and threats on the financial safety of enterprises] , Aktual'ni problemy ekonomiky – Actual problems of the economy, (9). 115–124 [in Ukrainian].
4. Levchenko M. O. (2011). Otsinka rivnya finansovoho ryzyku mashynobudivnykh pidpryyemstv [Estimation of financial risk level of machine-building enterprises]. Mekhanizm rehulyuvannya ekonomiky. – Mechanism of regulation of economy, (3). 169–174 [in Ukrainian].
5. Orlyk O. V. (2016). Finansovi ryzyky v systemi zabezpechennya finansovo-ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstva [Financial risks in the system of providing financial and economic security of the enterprise]. Naukovo-vyrobnychyy zhurnal «Innovatsiyna ekonomika» – Scientific and Production Magazine «Innovative Economics», (5–6). 218–223 [in Ukrainian].
6. Ponomarev V. P. (2008). Kontseptsiya ekonomicheskoy bezopasnosti predpriyatiya [The concept of economic security of the enterprise]. Biznes-inform – Business Inform, (15–16). 110–113 [in Russian].
7. Stoyanova Ye. S. (2003). Finansovyy menedzhment: teoriya i praktika: uchebnik [Financial Management: Theory and Practice: A Textbook. M.: Izd-vo «Perspektiva» M.: «Perspective» Publishing House, P. 653 [in Ukrainian].
8. Finansova bezpeka pidpryyemstv i bankivs'kykh ustanov: Monohrafiya/Za zah. red. d-ra ekon. nauk, prof. A. O. Yepifanova» [Financial security of enterprises and banking institutions: Monograph/By Ed. Dr. Econ. Sciences, prof. AO Epiphonov]. 2009. P. 295 [in Ukrainian].
9. Shlykov V. V. (2007). Kompleksnoye obespecheniye ekonomicheskoy bezopasnosti predpriyatiya [Complex provision of economic security of the enterprise]. SPb – St. Petersburg, P. 138 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 20.03.2018 р.